

Основне завдання – допомогти студенту з особливими потребами інтегруватися в суспільство

(З досвіду роботи ЛНУ імені Тараса Шевченка)

Олександр БАБІЧЕВ,

проректор з науково-педагогічної роботи Луганського національного університету імені Тараса Шевченка

Соціальна інклюзія поступово стає «магістральною лінією» суспільного розвитку в багатьох країнах світу. І саме освіта – той ключовий чинник, який сприяє її здійсненню. Проте діти й молодь з особливими потребами реально не мають рівного з іншими права на здобуття освіти, необхідної для успішної соціалізації. Це спричинено не лише відсутністю ресурсів, а й інерцією мислення педагогів і батьків, нерозумінням у суспільстві важливості розвитку інклюзії, відсутністю необхідної нормативно-правової бази.

Тому серед пріоритетних напрямів діяльності Луганського національного університету імені Тараса Шевченка складним, але надзвичайно важливим завданням є робота по розв'язанню проблем рівного доступу до освіти молоді з обмеженими можливостями. У нашому університеті завжди навчалися студенти з особливими потребами. На початку прийняття Комплексної програми освіти та фахової підготовки студентів з інвалідністю, розрахованої на період до 2015 р., у 2009 р. в університеті вже навчалося 158 студентів з інвалідністю за 45 спеціальностями на денній та заочній формах навчання. Наш університет один із перших в Україні розпочав реалізацію повноцінного проекту щодо впровадження інклюзії в навчальний простір студентів з тяжкими вадами опорно-рухового апарату, зору та слуху. Професорсько-викладацький склад упевнений, що методи роботи інклюзивних викладачів сприяють активізації навчальної діяльності всіх студентів незалежно від індивідуальних потреб.

На сьогодні в університеті навчається за 55 спеціальностями 237 осіб з особливими потребами. Студенти бюджетної форми навчання отримують стипендію за такими критеріями: 795,70 грн – для

тих, хто має середній бал за результатами сесії нижче 4-х; 868,70 грн – 4 і вище бали та навчаються на педагогічних спеціальностях; 1095 грн – середній бал за результатами сесії не нижче 4-х; 1168 грн – 4 і вище бали та навчаються на педагогічних спеціальностях. На бюджетній формі навчання в ЛНУ імені Тараса Шевченка одержують освіту 128 студентів, з них у навчальних підрозділах – 18. Згідно із Законом України «Про основи соціальної захищеності інвалідів», студенти з особливими освітніми потребами мають право на отримання стипендії при середньому балі нижче 4-х; 237 студентів перебувають на диспансерному обліку; за кошти Фонду соціального захисту інвалідів навчається 41 студент на загальну суму 500 тис. грн.

З 2010 р. в університеті працює відділ з питань реабілітації студентів з особливими освітніми потребами, який упроваджує систему супроводу. Фахівці відділу надають психологічний, медико-реабілітаційний, соціокультурний, фізкультурно-оздоровчий супровід, допомагають в організації зручного середовища мешкання в гуртожитку та навчальних аудиторіях. Також функціонують кабінети соціально-правової допомоги та професійної реабілітації.

Для студентів із вадами опорно-рухового апарату забезпечено архітектурну доступність навчальних корпусів, території навчального закладу та гуртожитків, із вадами зору та слуху – створено мобільні технічні навчальні комплекси: брайлівські принтери та дисплеї, відеозбільшувачі, інфрачервону систему слухання, вертикалізатори – для тих, хто використовує інвалідний візок та ін.

Зважаючи на досвід ЛНУ імені Тараса Шевченка, вбачаємо за необхідне розпочати розроблення та реалізацію таких комплексних заходів:

1. У Законі «Про освіту» окреслити права й відповідальність вищого навчального закладу та визначити його статус як центру інклюзивної освіти регіону, на базі якого буде здійснено роботу щодо надання різнорівневих освітніх послуг для дітей та молоді з інвалідністю, цілеспрямовану підготовку педагогів для реалізації інклюзивної моделі освіти,

зокрема для роботи в інклюзивному освітньому середовищі, та фахівців для спеціальної освіти. Для такого центру має бути розроблена специфічна процедура державної акредитації, введено контрольні цифри прийому молоді з інвалідністю й коефіцієнти, що коригують витрати на їх навчання, та ставки до штатного розпису для висококваліфікованих лікарів.

2. На базі вищих навчальних закладів, які активно впроваджують інклюзивну освіту, створити спеціалізовані центри професійної підготовки молоді з інвалідністю й надавати їм державну підтримку. Моделлю створення таких умов є ЛНУ імені Тараса Шевченка, де сформовано систему неперервної інклюзивної освіти на основі міжвідомчого партнерства: садок – школа – коледж – університет – центр профорієнтації – центр професійної підготовки – партнерство із суспільними організаціями – комітет батьків. Методологічною основою навчально-виховної роботи нашого університету є **соціально-правова модель інвалідності**.

3. Розробити Всеукраїнську цільову програму розвитку інклюзивної освіти із залученням спеціалістів, які вже мають досвід роботи у створенні неперервного інклюзивного освітнього середовища, на зразок нашого університету, з обов'язковою участю суспільних організацій і батьків дітей та молоді з інвалідністю.

4. Розробити та впровадити державні освітні стандарти для учнів, які мають специфічні захворювання, і для тих, хто навчається у спеціальних корекційних школах. Освітні стандарти повинні відповідати ст. 24 «Конвенції про права інвалідів».

5. При Міністерстві освіти і науки України створити комісію із спеціалістів Національної асамблеї інвалідів України з метою розроблення заходів, що дозволять підготувати сприятливий ґрунт для гнучкого навчання. Вже сьогодні необхідно розробити «Дорожню карту» індивідуального розвитку дитини й учня з особливими потребами, яка надасть змогу дітям і молоді з інвалідністю навчатися в загальноосвітніх закладах та отримувати додаткові послуги в регіональних спеціальних (корекційних) освітніх закладах та реабілітаційних центрах.

6. Змінити систему фінансування навчальних закладів, у яких навчаються діти й молодь з інвалідністю, що дасть можливість підвищити заробітну плату педагогам-предметникам, які працюють в інклюзивних класах і групах; запрошувати до штату сурдо- і тифлоспеціалістів, соціальних педагогів; формувати універсальний дизайн навчального закладу відповідно до міжнародних стандартів доступності освітнього середовища.

Своє основне завдання ми вбачаємо в тому, щоб допомогти студенту з особливими потребами інтегруватися в суспільство й активно у ньому діяти нарівні з іншими, збільшити його самостійність і знизити рівень залежності від соціального середовища.

ФОТОРЕПОРТАЖ

З досвіду роботи Полтавського навчально-реабілітаційного центру

